
**Πολιτικές για την Βελτίωση της Πρόσβασης σε Υπηρεσίες
Υγείας σε Υποβαθμισμένες Περιοχές**

Ο Υγιής Δήμος

Κωδικός MIS: 5011021

Παραδοτέο 3.1
Κοινωνικο-Οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής
Εφαρμογής – Υποδομές Υγείας – Πρόνοιας

Προδιαγραφές Εκπόνησης Μελέτης

Εισαγωγικό σημείωμα - Η Θέση της Μελέτης στο Έργο «Ο Υγιής Δήμος»

Η μελέτη «Κοινωνικο-Οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής Εφαρμογής – Υποδομές Υγείας – Πρόνοιας» προβλέπεται να εκπονηθεί στα πλαίσια του έργου «Policies for Enhancing Access to Health Services in Deprived Areas – The Healthy Municipality» (Πολιτικές ενίσχυσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας σε απομονωμένες περιοχές – Ο Υγιής Δήμος) που υλοποιείται ως ένα από τα εγκεκριμένα έργα του Προγράμματος Interreg V - Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα – Βουλγαρία 2014 – 2020. Το έργο «Ο Υγιής Δήμος» αποσκοπεί στην εκπόνηση μιας πολιτικής πρόληψης στον τομέα της υγείας για πρωτοβάθμιους ΟΤΑ, ειδικά σε απομακρυσμένες περιοχές, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν εκεί όπως και λόγω των δυσχερειών πρόσβασης του πληθυσμού τους στους παρόχους υπηρεσιών υγείας.

Το έργο προβλέπει πιλοτικές εφαρμογές της προς ανάπτυξη πολιτικής πρόληψης στους Δήμους Αρριανών και Ιάσμου στην Ελλάδα και στους Δήμους Krumovgrad και Momchilgrad στη Βουλγαρία, ενώ η σύνθεση των συμπερασμάτων από τις πιλοτικές εφαρμογές επιδιώκεται να οδηγήσει στο σχεδιασμό μιας μεθοδολογίας πρόληψης για τους ΟΤΑ της Διασυνοριακής Περιοχής του Προγράμματος Ελλάδα – Βουλγαρία και όχι μόνο.

Οι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση του έργου είναι:

- Η Αναπτυξιακή Εταιρία Ροδόπης ΑΕ ΟΤΑ (GR) ως συντονιστής εταίρος
- Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης – Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (GR)
- Ο Δήμος Αρριανών (GR)
- Ο Δήμος Ιάσμου (GR)
- Η Εταιρία Διεθνικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης AMKE – TRANSCOOP (GR)
- Η Περιφερειακή Διεύθυνση Υγείας Χάσκοβο (BG)
- Η Ένωση Δήμων Ροδόπης (BG)
- Ο Δήμος Krumovgrad (BG) και
- Ο Δήμος Momchilgrad (BG).

Στα πλαίσια του έργου προβλέπεται μια εκτεταμένη καταγραφή των επιδημιολογικών χαρακτηριστικών των περιοχών εφαρμογής του έργου, τόσο μέσα από την επεξεργασία δευτερογενών δεδομένων όσο και μέσα από επιτόπια έρευνα αλλά και βασικές ιατρικές εξετάσεις σε δείγμα του πληθυσμού, ώστε να εντοπισθούν οι ασθένειες από τις οποίες νοσεί ο τοπικός πληθυσμός και να προσδιορισθούν τα αίτια τους.

Η σύγκριση των διαθεσίμων στις περιοχές του έργου υποδομών υγείας με αυτές σε επίπεδο χώρας και περιφέρειας, σε συνδυασμό και με την δυνατότητα πρόσβασης σ' αυτές, αποσκοπεί στο να αναδείξει μειονεκτήματα και ιδιαιτερότητες των απομακρυσμένων περιοχών, όπου υλοποιείται το έργο, σε σχέση με την γενικότερη κατάσταση του τομέα της υγείας στις χώρες – Περιφέρειες εφαρμογής του Διασυνοριακού Προγράμματος. Στην ίδια

λογική κινείται και η διερεύνηση τυχόν πολιτιστικών ή και άλλων ιδιαιτεροτήτων στις περιοχές εφαρμογής. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται αφενός η πληρέστερη περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης στις περιοχές του έργου αφετέρου αναδεικνύεται η αναγκαιότητα της πρόληψης μέσα από εξειδικευμένες στις τοπικές ανάγκες πολιτικές, ως αποτελεσματικότερου μέσου για την διασφάλιση της υγείας του τοπικού πληθυσμού.

Πέραν τούτου, και εμβαθύνοντας περαιτέρω στην σχεδιαζόμενη ανάλυση, προβλέπεται η μελέτη να διερευνήσει και τη σύνδεση των κοινωνικών παραγόντων - εκπαίδευση, βιοτικό επίπεδο κλπ.- με τη θνησιμότητα - νοσηρότητα της περιοχής επιχειρώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος της υγείας του πληθυσμού.

Επιδιώκεται, έτσι, αφενός η ανάδειξη του υγειονομικού προφίλ των περιοχών του έργου, όπως όμως και ο σχεδιασμός των κατάλληλων πολιτικών για την ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων με σκοπό την αντιμετώπιση της παθολογίας των περιοχών και τη βελτίωση του επιπέδου πρόληψης του πληθυσμού τους.

Όπως είναι εμφανές, στην παραπάνω λογική η παρούσα μελέτη κατέχει ιδιαίτερη θέση καθώς θέτει το πλαίσιο και τις βάσεις για την ανάλυση της περιοχής ως προς τον προσδιορισμό του επιπέδου υγείας του τοπικού πληθυσμού και τον προσδιορισμό των παραγόντων που το επηρεάζουν, είτε αυτοί προέρχονται από εξωτερικά αίτια (περιβαλλοντικοί παράγοντες, νοσογενείς δραστηριότητες κλπ.), από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, από τις αντικειμενικές συνθήκες (ελλείψεις σε υποδομές, αποστάσεις από υποδομές υγείας κλπ.) είτε από φυσικά αίτια (γήρανση κλπ.).

Δεδομένου ότι βασική μεθοδολογική αρχή του έργου είναι η παράλληλη εφαρμογή παρεμβάσεων στις περιοχές πιλοτικής εφαρμογής βάσει ενιαίων προδιαγραφών, αντικείμενο του παρόντος κειμένου είναι ο σχεδιασμός των προδιαγραφών υλοποίησης της μελέτης – παραδοτέο 3.1, ώστε οι εμπλεκόμενοι εταίροι σ' αυτήν να ακολουθήσουν κοινή μεθοδολογία και τα συμπεράσματα των μελετών να είναι συγκρίσιμα.

Ειδικότερα σ' ότι αφορά τη συγκεκριμένη μελέτη, και λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτή θα πρέπει να εφαρμοστεί στις τέσσερις πιλοτικές περιοχές του έργου, αφορά αυτή σε τέσσερις μελέτες που θα γίνουν μία σε κάθε πιλοτική περιοχή.

Οι εταίροι οι οποίοι θα υλοποιήσουν τη μελέτη είναι για την Ελλάδα το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και η Εταιρία Διεθνικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης – TRANSCOOP, ενώ από τη Βουλγαρία η Περιφερειακή Διεύθυνση Υγείας Χάσκοβο.

Τις παρούσες προδιαγραφές συνέταξε η Εταιρία Διεθνικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης – TRANSCOOP.

Η Μεθοδολογία της Μελέτης

Γενικά

Οι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες (εισόδημα, μόρφωση, κοινωνικό περιβάλλον, εργασιακό περιβάλλον, ανεργία, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός) επηρεάζουν σημαντικά την συμπεριφορά του πληθυσμού στα θέματα υγείας, προκαλώντας μεγάλες διαφορές τόσο στην υιοθέτηση προτύπων υγιεινής διαβίωσης όσο και στην χρήση των υπηρεσιών υγείας. Επίσης, το περιβάλλον, η ποιότητα των υποδομών, οι γεωργικές πρακτικές κλπ. συμβάλλουν σημαντικά στην κατάσταση υγείας των κατοίκων μιας περιοχής. Και βέβαια, οι διαθέσιμες υποδομές και υπηρεσίες υγείας αποτελούν ένα άλλο πολύ σημαντικό κεφάλαιο για την αποτελεσματική υποστήριξη των πολιτών σε θέματα υγείας.

Στόχοι της παρούσας μελέτης είναι:

- να σκιαγραφήσει το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ της κάθε περιοχής του προγράμματος,
- να εξετάσει και αξιολογήσει τους δείκτες υγείας του πληθυσμού
- να εντοπίσει προβλήματα δημόσιας υγείας που ενδεχόμενα υπάρχουν σε κάθε περιοχή
- να καταγράψει και αξιολογήσει τις διαθέσιμες υπηρεσίες υγείας στην περιοχή και τις ανάγκες – προβλήματα που προκύπτουν.

Η μελέτη, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, θα αφορά στις τέσσερις πιλοτικές περιοχές του έργου, άρα θα είναι και τέσσερις διαφορετικές μελέτες, μία για κάθε περιοχή.

Στην εκπόνηση των μελετών συμμετέχουν το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και η Εταιρία Διεθνικής Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης - TRANSCOOP (εταίροι PB2 και PB6 αντίστοιχα του έργου) για τους Δήμους Αρριανών και Ιάσμου στην Ελλάδα και ο εταίρος Regional Health Inspectorate του Haskono για τους Δήμους Krumovgrad και Momchilgrad στη Βουλγαρία.

Το περιεχόμενο της μελέτης

Η μελέτη συντίθεται από έξι κεφάλαια και παράρτημα σύμφωνα με την παρακάτω δομή.

Οι πίνακες και τα στοιχεία θα αποτελέσουν παράρτημα της μελέτης, ενώ το κυρίως κείμενο θα πρέπει είναι απλό και ουσιαστικό.

1. Γενικά Χαρακτηριστικά της περιοχής

1.1. Γεωγραφικά – γεωμορφολογικά

1.2. Διοικητική διάρθρωση (Δήμοι, Κοινότητες), Κύριοι οικισμοί

1.3. Κλιματολογικά Στοιχεία

1.4. Οδική, συγκοινωνιακή υποδομή και συνδέσεις

1.5. Σύνθεση Κεφαλαίου 1 - Προβλήματα

2. Κοινωνικο – Οικονομικά Χαρακτηριστικά της περιοχής

2.1. Δημογραφικά και Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

- 2.1.1. Πληθυσμός (ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα, Δημοτική Κοινότητα, εξέλιξη 2001-2011),
- 2.1.2. Ηλικιακή σύνθεση ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα, Δημοτική Κοινότητα το 2011
- 2.1.3. Δείκτης γήρανσης, δείκτης εξάρτησης (παιδιά 0-14 ετών, άνω των 65 ετών)
- 2.1.4. Πληθυσμός ανά φύλο (ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα, Δημοτική Κοινότητα) το 2011
- 2.1.5. Γεννήσεις εξέλιξη ανά Δήμο
- 2.1.6. Επίπεδο εκπαίδευσης, εξέλιξη, ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα
- 2.1.7. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός εξέλιξη (ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα, Δημοτική Κοινότητα)
- 2.1.8. Ανεργία εξέλιξη ανά Δήμο, Δημοτική Ενότητα, Δημοτική Κοινότητα
- 2.1.9. Χαρακτηριστικά κατοικίας ανά Δήμο 2011 (τουαλέτα εντός, κουζίνα, θέρμανση, πρόσβαση στο διαδίκτυο)
- 2.1.10. Πληθυσμός κάτω από το όριο της φτώχειας
- 2.1.11. Άτομα που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση

2.2. Οικονομικά Στοιχεία

- 2.2.1. ΑΕΠ και κατά κεφαλή, εξέλιξη, στον Νομό και στην Περιφέρεια
- 2.2.2. ΑΠΑ κατά κλάδο, εξέλιξη, στον Νομό και στην Περιφέρεια
- 2.2.3. Οικονομικές Δραστηριότητες (περιγραφικά)
- 2.2.4. Απασχόληση, εξέλιξη, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας ανά Δήμο
- 2.2.5. Κύρια χαρακτηριστικά αγροτικής δραστηριότητας
- 2.2.6. Κύρια χαρακτηριστικά δευτερογενή τομέα
- 2.2.7. Κύρια χαρακτηριστικά τριτογενή τομέα

2.3. Ιδιαιτερότητες της Περιοχής

- 2.3.1. Ειδικές πληθυσμιακές ομάδες
- 2.3.2. Πολιτιστικές – κοινωνικές ιδιαιτερότητες
- 2.3.3. Άλλα

2.4. Σύνθεση Κεφαλαίου 2 – Προβλήματα

3. Χαρακτηριστικά Επιπέδου Υγείας του Πληθυσμού

- 3.1. Ποσοστό θνησιμότητας, θάνατοι κατά τόπο μόνιμης κατοικίας, εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο και Δημοτική Ενότητα
- 3.2. Ποσοστό βρεφικής θνησιμότητας εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο (αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 3.3. Ποσοστό περιγεννητικής θνησιμότητας εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο (αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 3.4. Ποσοστά θνησιμότητας ανά κύριες αιτίες (Αριθμός θανάτων ανά 100.000 Βασικές αιτίες θανάτου (Παθήσεις του κυκλοφορικού, Παθήσεις του αναπνευστικού,

Παθήσεις από κακοήθεις νεοπλασίες κλπ.) και εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο (αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)

- 3.5. Προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση ανά φύλο και εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο (αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 3.6. Προσδόκιμο ζωής στην ηλικία των 65 ετών ανά φύλο και εξέλιξη, στην Περιφέρεια, στον Νομό, ανά Δήμο (αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 3.7. Εξεληθόντες ασθενείς, κατά κατηγορία νόσου και περιοχή (τοπική κοινότητα) την τελευταία τριετία (από έρευνα στα Νοσοκομεία)
- 3.8. Εξεταζόμενοι και κύρια διάγνωση κατά περιοχή (τοπική κοινότητα) την τελευταία τριετία (από έρευνα στα Κέντρα Υγείας και στα Περιφερειακά Ιατρεία)
- 3.9. Σύνοψη Κεφαλαίου 3 – Προβλήματα

4. Υπηρεσίες Υγείας – Πρόνοιας στην Περιοχή

4.1. Υποδομές - Υπηρεσίες Υγείας

- 4.1.1. Διάρθρωση του Συστήματος Υγείας
 - A) στην Χώρα
 - B) στην Περιοχή
- 4.1.2. Νοσοκομεία στην περιοχή – Τομείς που καλύπτουν – Ιατρικό Προσωπικό – Εξοπλισμός – Ανάγκες κλπ.
- 4.1.3. Κέντρα Υγείας στην περιοχή – Τομείς που καλύπτουν – Ιατρικό Προσωπικό – Εξοπλισμός – Ανάγκες κλπ.
- 4.1.4. Περιφερειακά Ιατρεία στην περιοχή – Τομείς που καλύπτουν – Ιατρικό Προσωπικό – Εξοπλισμός – Ανάγκες κλπ.
- 4.1.5. Ιδιωτικές Κλινικές
- 4.1.6. Ιδιώτες Γιατροί
- 4.1.7. Αποστάσεις οικισμών της περιοχής από τους παρόχους υπηρεσιών υγείας
- 4.1.8. Οι Προβλεπόμενες με το νέο Νόμο (Ν. 4486/17) (για την Ελλάδα) υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Υγείας και η κάλυψη της περιοχής

4.2. Δείκτες Υπηρεσιών Υγείας

- 4.2.1. Γιατροί ανά 1000 κατοίκους (στον Νομό, ανά Δήμο αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 4.2.2. Νοσηλευτές ανά 1000 κατοίκους (στον Νομό, ανά Δήμο αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 4.2.3. Κλίνες ανά 1000 κατοίκους (στον Νομό, ανά Δήμο αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 4.2.4. Αρ. ατόμων που έκανε χρήση των υπηρεσιών υγείας/1000 κατοίκους (στον Νομό, ανά Δήμο αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)
- 4.2.5. Αρ. ατόμων που νοσηλεύτηκε σε Νοσοκομείο /1000 κατοίκους (στον Νομό, ανά Δήμο αν είναι διαθέσιμα τα στοιχεία)

4.3. Προγράμματα Υγείας στην Περιοχή από άλλους Φορείς

4.3.1. Προγράμματα Υγείας από τον Δήμο (εμβολιασμοί, ενημερωτικές εκδηλώσεις, τρίτη ηλικία κλπ)

4.3.2. Προγράμματα Υγείας από άλλους Φορείς

4.3.3. Πολιτικές πρόληψης στην περιοχή

4.4. Υποδομές – Υπηρεσίες Πρόνοιας στην Περιοχή

4.4.1. Βρεφικοί/Βρεφονηπιακοί/Παιδικοί σταθμοί

4.4.2. Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών

4.4.3. Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων

4.4.4. Προγράμματα Πρόνοιας από τον Δήμο (Βοήθεια στο σπίτι κλπ)

4.5. Άλλες Υποδομές – Υπηρεσίες που σχετίζονται με την Υγεία στην Περιοχή

4.5.1. Αθλητικές εγκαταστάσεις

4.5.2. Χώροι Πολιτισμού

4.6. Σύνθεση Κεφαλαίου 4 – Προβλήματα

5. Δημόσια Υγεία στην Περιοχή

5.1. Κατάσταση Υποδομών Ύδρευσης (ασφαλές πόσιμο νερό), Αποχέτευσης

5.2. Κατάσταση Υποδομών Περιβάλλοντος - Περιβαλλοντικοί Κίνδυνοι

5.3. Εντομοκτονία (κουνούπια κλπ)

5.4. Γεωργικές πρακτικές, τρόποι άρδευσης

5.5. Κτηνοτροφία, σφάγια, απόβλητα αιτίες ρύπανσης

5.6. Συνθήκες κατοικίας

5.7. Βιομηχανίες που δημιουργούν προβλήματα

5.8. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων

5.9. Άλλα

6. Συμπεράσματα για την Περιοχή

Παραρτήματα

Τα Στοιχεία και οι Πηγές

Πηγές για την ανεύρεση των στοιχείων που θα χρειαστούν για την εκπόνηση της μελέτης μπορούν να είναι:

- Οι Εθνικές Στατιστικές Αρχές, η EUROSTAT,
- Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Δήμων,
- Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Περιφερειών,
- Οι Ιατρικοί Σύλλογοι, οι Δήμοι,
- Μελέτες που έχουν γίνει για την περιοχή,
- Έρευνες στις Υπηρεσίες Υγείας
- Συνεντεύξεις με τοπικούς φορείς.

Τα στοιχεία θα πρέπει να δείχνουν αφενός την εξέλιξη των διαφόρων χαρακτηριστικών δεδομένων - δεικτών αφετέρου να επιτρέπουν συγκρίσεις με την ευρύτερη περιοχή ώστε να μπορούν να εξαχθούν σχετικά συμπεράσματα για τις περιοχές εφαρμογής.

Η Μορφή του Κειμένου

Οι μελέτες θα συγγραφούν στα Ελληνικά/ Βουλγαρικά αντίστοιχα. Τα συμπεράσματα του κάθε κεφαλαίου και της κάθε μελέτης συνολικά θα είναι μεταφρασμένα και στα Αγγλικά ώστε να μπορεί να γίνει η σύνθεση τους σε επίπεδο έργου.

Όπου χρειάζεται θα αναφέρονται οι βιβλιογραφικές πηγές στο κάτω μέρος της σελίδας με τη μορφή σημείωσης.

Πίνακες και σχήματα θα υποστηρίζουν τη μελέτη, ενώ το κύριο κείμενο θα πρέπει να είναι απλό και ουσιαστικό.

Οι μελέτες θα γραφούν σε γραφικό χαρακτήρα Calibri, μέγεθος 11 με διάστημα 17. Οι παράγραφοι θα χωρίζονται με διάστημα 6. Το κείμενο θα είναι σε διάταξη justified στη σελίδα. Οι μελέτες θα φέρουν τον τίτλο της μελέτης ως επικεφαλίδα και τον τίτλο του έργου ως υποσέλιδο. Επίσης, στην πρώτη σελίδα θα φέρουν το λογότυπο του Προγράμματος και το όνομα του Εταίρου.